МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ
ФІЛАЛАГІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ
Кафедра гісторыі беларускай літаратуры

КАЧАЛКА Вольга Чеславаўна

АРХІТЭКТОНІКА ПАХАВАЛЬНЫХ КАЗАННЯЎ, ПРЫСВЕЧАНЫХ БЕЛАРУСКІМ КНЯЗЯМ СВЯШЧЭННАЙ РЫМСКАЙ ІМПЕРЫІ

Магістарская дысертацыя
спецыяльнасць 1-21 80 10 «Літаратуразнаўства»

Навуковы кіраўнік Уладзімір Георгіевіч Кароткі
кандыдат філалагічных навук, дацэнт

Дапушчана да абароны

«9» чэрвеня 2017 г.

Заг. кафедрай гісторыі беларускай літаратуры
________ Т.П. Казакова,
кандыдат філалагічных навук, дацэнт

Мінск, 2017

АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА РАБОТЫ

АРХІТЭКТОНІКА ПАХАВАЛЬНЫХ КАЗАННЯЎ, ПРЫСВЕЧАНЫХ БЕЛАРУСКІМ КНЯЗЯМ СВЯШЧЭННАЙ РЫМСКАЙ ІМПЕРЫІ

Аб'ём – 64 старонкі, выкарыстаных крыніц – 41, дадаткаў – 3.

Ключавыя словы: пахавальнае, фунеральнае, казанне, жанр, архітэктоніка, паэтыка, палеміка, ідэалізацыя, смерць, пахаванне, Барока, Біблія.

Аб'ект даследавання: «Казанне на пахаванні <...> Мікалая Крыштафа Радзівіла» Марціна Відзевіча 1616 г., «Даніна памяці <...> Мікалаю Крыштафу Радзівілу» Яна Аланда 1617 г., «Казанне на пахаванні <...> Яна Караля Хадкевіча» Банавентуры Чарлінскага 1622 г.

Прадметам даследавання з'яўляецца архітэктоніка фунеральных казанняў, прысвечаных Мікалаю Крыштафу Радзівілу і Яну Каралю Хадкевічу.

На падставе вывучэння фунеральных казанняў Марціна Відзевіча, Яна Аланда і Банавентуры Чарлінскага **мэтаю** магістарскай дысертацыі стала вызначэнне асаблівасцяў архітэктонікі фунеральных казанняў, прысвечаных князям Свяшчэннай Рымскай Імперыі, як асобнага жанру старажытнай беларускай літаратуры.

Метадамі, выкарыстанымі ў межах магістарскай дысертацыі, з'яўляюцца культурна-гістарычны, герменеўтычны, метад тэарэтычнай і гістарычнай паэтыкі, метад кампаратывістыкі.

Вынікі магістарскай дысертацыі паказваюць, што фунеральныя казанні канца XVI – пачатку XVII стагоддзя з'яўляюцца асобным жанрам старажытнай беларускай літаратуры. Друкаваныя пахавальныя казанні маюць сваю адметную архітэктоніку. Напісаныя ў стылі барока, фунеральныя казанні вызначаюцца экзістэнцыйным разуменнем і вобразным уяўленнем аб жыцці і смерці, у творах выкарыстоўваюцца анімалістычныя сімвалы, элементы «дыялогу» памерлага з жывымі і рэлігійная палеміка. Аўтары творча пераасэнсоўваюць біблейскія матывы і сімволіку, часта звяртаюцца да традыцый антычнасці, прыстасоўваючы іх да хрысціянскіх рэалій.

Асноўныя палажэнні магістарскай дысертацыі адлюстраваны ў 6 артыкулах аўтаркі даследавання. Вынікі навуковага даследавання могуць быць выкарыстаны ў вывучэнні фунеральнай, палемічнай, тэалагічнай літаратуры Беларусі.

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАБОТЫ

АРХИТЕКТОНИКА ПОГРЕБАЛЬНЫХ ПРОПОВЕДЕЙ, ПОСВЯЩЁННЫХ БЕЛАРУССКИМ КНЯЗЬЯМ СВЯЩЕННОЙ РИМСКОЙ ИМПЕРИИ

Объем – 64 страниц, использованных источников – 41, приложений – 3.

Ключевые слова: погребальная, фунеральная, проповедь, жанр, архитектоника, поэтика, полемика, идеализация, смерть, погребение, Барокко, Библия.

Объект исследования: «Проповедь на погребении <…> Николая Христофора Радзивилла» Мартина Видзевича 1616 г., «Дань памяти <…> Николаю Христофору Радзивиллу» Яна Аланда 1617 г., «Проповедь на погребении <…> Яна Кароля Ходкевича» Бонавентуры Чарлинского 1622 г.

Предметом исследования является архитектоника фунеральных проповедей, посвящённых Николаю Христофору Радзивиллу и Яну Каролю Ходкевичу.

На основании изучения фунеральных проповедей Мартина Видевича, Яна Аланда и Бонавентуры Чарлинского **целью** магистерской диссертации стало определение особенностей архитектоники фунеральных проповедей, посвящённых беларусским князьям Священной Римской Империи, как отдельного жанра древней беларусской литературы.

Методами, использованными в рамках магистерской диссертации, являются культурно-исторический, герменевтической, метод теоретической и исторической поэтики, метод компаративистики.

Результаты магистерской диссертации показывают, что фунеральные проповеди конца XVI - начала XVII века являются отдельным жанром древней беларусской литературы. Печатные погребальные проповеди имеют свою отличительную архитектонику. Написанные в стиле барокко, фунеральные проповеди отмечаются экзистенциальным пониманием и образным представлением о жизни и смерти, в произведениях используются анималистические символы, элементы «диалога» умершего с живыми и религиозная полемика. Авторы творчески переосмысливают библейские мотивы и символику, часто обращаются к традициям античности, приспосабливая их к христианским реалиям.

Основные положения магистерской диссертации отражены в 6 статьях автора исследования. Результаты научного исследования могут быть использованы в изучении фунеральной, полемической, богословской литературы Беларуси.

SUMMARY

THE ARCHITECTONICS OF FUNERAL SERMONS DEDICATED TO BELARUSIAN PRINCES OF HOLY ROMAN EMPIRE

Content – 64 pages, 41 references, 3 appendices.

Key words: funeral, sermon, genre, architectonics, poetics, polemic, idealization, death, funeral rites, Baroque, Bible.

The object of the research: "The sermon for funeral <...> of Mikalaj Kryštaf Radzivil" by Marcin Vidzievič written in 1616, "Tribute to the memory of <...> Mikalaj Kryštaf Radzivil" by Jan Aland written in 1617, "The sermon for funeral <...> of Jan Karaĺ Chadkevich" by Banavientura Čarlinski in 1622.

The subject of this research is architectonics of funeral sermons dedicated to Mikalaj Kryštaf Radzivil and Jan Karaĺ Chadkevich.

Based on Marcin Vidzievič, Jan Aland, Banavientura Čarlinski's funeral sermons research, **the goal** of the Master's thesis was defined as determination of funeral sermons genre specificity as an individual genre of age-old Belarusian literature.

Methods used within this Master's thesis include culture-historical one, hermeneutic one, the method of theoretic and historical poetics, and the method of comparative linguistics.

The Master's thesis **results** prove funeral sermons from the end of XVI century till the beginning of XVII century to be an individual genre of the ancient Belarusian literature. Printed funeral sermons have their own unique architectonics. Funeral sermons created in the manner of Baroque are notable for existential understanding and figurative idea of life and death. The works contain animalistic symbols, elements of religious polemic and conversation between a deceased person and live people. Authors creatively reconsidered Bible motives and symbolics, often appealed to the traditions of the Ancient world adapting them for Christian realities.

The main ideas of the Master's thesis are reflected in 6 articles of the author of the research. The results of the scientific research can be used in the study of funeral, polemic, theological literature of Belarus.